

Olsztyn, 15 lutego 2017 r.

PS-VI.431.1.15.2016.KB

Pan

Zbigniew Piestrzyński

Dyrektor

*Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Giżycku*

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnień Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-VI.0030.1127.2016 z dnia 18 listopada 2016 roku oraz FK-VI.0030.1144.2016 z dnia 24 listopada 2016 roku /**akta kontroli str. 1-3**/ zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

1. Katarzyna Brewka – główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym,
2. Izabela Chowańska – główny specjalista,
3. Agnieszka Brzozowska – główny specjalista,

przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Giżycku. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 28 listopada 2016 roku i zakończono w dniu 30 listopada 2016 roku.

Przedmiotem kontroli była ocena działalności organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w zakresie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka oraz oceny rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, w świetle przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2016 , poz. 575 ze zm.) – zwanej dalej ustawą.

W wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

- Centrum / PCPR / kontrolowana jednostka – co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Giżycku,
- Organizator – co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Giżycku,
- Dyrektor Centrum / Dyrektor PCPR – co oznacza Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Giżycku, pana Zbigniewa Piestrzyńskiego,
- Ocena – co oznacza: ocenę okresową sytuacji dziecka, w rozumieniu art. 129 ustawy,
- Ocena rodziny – co oznacza ocenę rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, w rozumieniu art. 132 ustawy.

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2013 roku do dnia jej zakończenia, a fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze prowadzonym przez jednostkę. Kontrolę przeprowadzono w obecności pana Zbigniewa Piestrzyńskiego – Dyrektora PCPR w Giżycku oraz pani Małgorzaty Kulik – Zastępcy Dyrektora PCPR w Giżycku, w oparciu o analizę prowadzonej w Centrum dokumentacji oraz złożone przez pracowników wyjaśnienia i oświadczenia.

Działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Giżycku w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie**.

Ustalenia kontroli:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Giżycku zarządzeniem nr 16/2011 Starosty Giżyckiego z dnia 21 września 2011 roku zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie giżyckim **/akta kontroli str. 3/**.

W okresie podlegającym kontroli organizację oraz zasady funkcjonowania Centrum określał Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Giżycku, przyjęty Uchwałą Nr 125/2011 Zarządu Powiatu w Giżycku z dnia 21 listopada 2011 roku **/akta kontroli str. 7-42/**. Powyższy dokument zmieniany był dwoma uchwałami – we wrześniu oraz listopadzie 2015 roku **/akta kontroli str. 43-45/**.

Na podstawie analizy w/w dokumentów stwierdzono, że nie zawierają one zadania polegającego na dokonywaniu ocen rodzin zastępczych. Ustalono też, że procedur dokonywania ocen rodzin zastępczych oraz dokonywania ocen sytuacji dzieci nie reguluje żadne wewnętrzne zarządzenie.

Ustalono, że w badanym okresie kontrolowaną jednostką kierował pan Zbigniew Piestrzyński, a w ramach zespołu do spraw pieczy zastępczej PCPR w Giżycku zatrudniał:

- łącznie 6 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej (z różnym okresem zatrudnienia),
- pedagoga (1/4 etatu),
- psychologa,
- starszego specjalistę pracy socjalnej,
- pracownika socjalnego (1/2 etatu) **/akta kontroli str. 47/**

Osoby zatrudnione na stanowiskach koordynatora posiadały kwalifikacje, o których mowa w art. 78 ust. 1 ustawy.

Zgodnie z przedłożoną kontrolującym informacją **/akta kontroli str. 49/** na terenie powiatu giżyckiego, wg stanu na dzień 28 listopada 2016 roku funkcjonowało łącznie **97 rodzin zastępczych**, z tego:

- 66 rodzin spokrewnionych,
- 26 rodzin niezawodowych,
- 3 rodziny zawodowe, w tym 1 pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego,
- 2 rodzinne domy dziecka.

W rodzinnych formach pieczy zastępczej (w dacie kontroli) umieszczonych było **137 dzieci** **/akta kontroli str. 49/**.

Kontroli poddano sposób dokonywania przez Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oceny sytuacji dziewięciorga losowo wybranych dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych **/akta kontroli str. 50-112 /**. Szczegółowej analizie poddano dokumentację dwóch ostatnich ocen dla danego dziecka.

Na podstawie przedstawionej dokumentacji stwierdzono, że co do zasady Organizator dochowywał terminów wskazanych w art. 131 ust. 1 i 2 ustawy, to jest sporządzał oceny sytuacji dzieci nie rzadziej niż co pół roku, a w przypadku dzieci poniżej 3 roku życia – nie rzadziej niż co 3 miesiące. W jednym natomiast przypadku (dot. dziecka przebywającego w rodzinnym domu dziecka) doszło do dwumiesięcznego przekroczenia terminu (pierwsza ocena - 26.06.2013 r., kolejna - 11.02.2014 r.). Opóźnienie to, zgodnie z wyjaśnieniem

Zastępcy Dyrektora PCPR w Giżycku /**akta kontroli str. 115**/ spowodowane było zmianą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, który miał pod opieką m.in. ten rodzinny dom dziecka. Z uwagi na incydentalny charakter teŝe nieprawidłowości oraz terminowe sporządzanie pozostałych badanych ocen, odstąpiono od wydania zaleceń w powyższym zakresie.

Na podstawie przedstawionych dokumentów stwierdzono, ŝe Organizator dokonuje oceny sytuacji dzieci zapewniając udział zarówno psychologa jak i pedagoga (na 18 badanych posiedzeń nie zdarzyło się aby nieobecny był psycholog a trzy razy nie dotarł zapraszany z zewnątrz pedagog). Kaŝdorazowo w posiedzeniach uczestniczyły takŝe rodziny zastępcze. W kaŝdym przypadku Organizator wysyłał takŝe powiadomienia (zaproszenia) do Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie filii w Elku, jednakŝe uczestnictwo pracownika w posiedzeniach związanych z oceną sytuacji dziecka nie zawsze było moŝliwe, dlatego teŝ 4 posiedzenia (na 18) odbyły się bez udziału przedstawiciela ośrodka adopcyjnego. W przypadku nieobecności przedstawiciela ośrodka adopcyjnego pracownik teŝe instytucji konsultował sytuację dzieci w rozmowie telefonicznej /**akta kontroli str. 113-114**/.

Na posiedzenia związane z dokonywaniem oceny sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej zapraszano równieŝ:

- rodziców niepozbawionych władzy rodzicielskiej,
- koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,
- asystentów rodzin (jeŝli rodzinie przydzielono) lub pracownika ośrodka pomocy społecznej,
- przedstawicieli szkół,
- przedstawicieli sądu itp.

Przebieg posiedzenia utrwalano w sporządzanych dla kaŝdego dziecka kartach pn. *Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej*, które zawierały m.in.:

- dane osobowe dziecka,
- informacje o sytuacji prawnej dziecka,
- datę i podstawę umieszczenia w pieczy zastępczej,
- dane o rodzinie zastępczej,
- opis sytuacji rodzinnej dziecka
- informacje o stanie zdrowia dziecka,
- opis sytuacji szkolnej dziecka,
- analizę metod stosowanych w pracy z dzieckiem i rodziną,
- informację dotyczącą modyfikowania planu pomocy dziecku,
- ocenę zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Na podstawie analizy kart ocen okresowej sytuacji dzieci stwierdzono, ŝe zawierają wszystkie obszary, o których mowa w art. 129 ustawy, w kaŝdym z obszarów informacje sporządzono rzetelnie i wyczerpująco.

Zgodnie z informacją przekazaną przez Dyrektora, w trakcie wizyt w środowisku, a w szczególności przed mającą się odbyć okresową oceną sytuacji dziecka, koordynator rozmawia z dzieckiem na temat jego obecnej sytuacji rodzinnej i prawnej, rozmawia z nim na temat wypełniania przez rodzinę jej funkcji, warunków pobytu, wysłuchuje dziecko w zakresie istotnych dla niego spraw i ewentualnych moŝliwych do wprowadzenia dla niego

zmian. Organizator gromadzi także oświadczenia woli dzieci, zawierające informację czy dziecko chce nadal przebywać w danej rodzinie zastępczej lub czy chce być zgłoszone do przysposobienia **/akta kontroli str. 117/**. Oświadczenia pisemne gromadzone są w przypadku dzieci powyżej 13 roku życia, wszystkie natomiast zapoznawane są z utworzonymi dla nich planami pomocy oraz podejmowanymi na ich rzecz działaniami. Wobec powyższego stwierdzono, że Organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonując oceny sytuacji dziecka realizuje zapisy wynikające z art. 4a ustawy.

Po dokonaniu okresowej oceny sytuacji dziecka, Organizator rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 131 ust. 2 ustawy, formułował na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazywał ją do właściwego sądu.

Przedmiotem kontroli inspektorów Wydziału Polityki Społecznej był również sposób dokonywania przez Organizatora oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Ustalono, że w latach 2012-2014 ocen rodzin zastępczych dokonywali zatrudnieni w PCPR w Giżycku (tj. przez Organizatora) psychologowie. Przygotowując ocenę rodziny posiłkowali się przeprowadzanymi przez siebie badaniami, rozmowami kierowanymi z samymi rodzinami, obserwacją, odnosząc się także do zgromadzonych w aktach informacji. Funkcjonowanie rodzin konsultowali także z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. We wskazanym powyżej okresie, według oświadczenia Dyrektora PCPR w Giżycku **/akta kontroli str. 121/**, funkcjonujący arkusz oceny nosił nazwę: *Opinia psychologiczna dotycząca oceny predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej*, i od września 2014 r. był de facto jednocześnie opinią psychologiczną, o której mowa w art. 46 ust. 3 ustawy.

Od roku 2015 dokonywanie oceny rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka zostało powierzone dwóm pracownikom socjalnym przyporządkowanym do poszczególnych rodzin, którzy z ramienia Organizatora dokonują oceny rodzin w konsultacji z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej (który sporządza na tę okoliczność stosowną opinię) oraz właściwymi asystentami. „Od tego czasu [arkusze] oceny tytułowane są wprost i podzielone zostały na dwie części; w pierwszej pracownicy oceniają predyspozycje w drugiej jakość wykonywanych usług” **/akta kontroli str. 121/**. Ustalono, że w badanym okresie karty oceny rodzin zastępczych ulegały pewnym modyfikacjom, w chwili obecnej poza informacją dotyczącą samej rodziny zawierają dane dotyczące: koordynatora wspierającego rodzinę, ewent. asystenta rodziny biologicznej dzieci, jakości pracy wykonywanej przez rodzinę zastępczą w kontekście art. 40 ust. 1 ustawy, wnioski końcowe (zawierające sformułowaną pozytywną lub negatywną ocenę) oraz pouczenie o możliwości wniesienia zastrzeżeń.

Stwierdzono, iż Organizator rodzinnej pieczy zastępczej, co do zasady, dokonywał ocen rodzin zastępczych zgodnie z art. 134 ustawy, tj. pierwsza ocena rodziny zastępczej przeprowadzana była przed upływem roku od umieszczenia dziecka, kolejna po upływie roku od dokonania pierwszej oceny a następne nie rzadziej niż co trzy lata. W jednym badanym przypadku nastąpiło 2-miesięczne opóźnienie w sporządzeniu oceny (dot. rodziny [REDAKTED]), które jak ustalono wynikało z faktu, iż rodzina w owym czasie przekształcała się na rodzinę zawodową i uczestniczyła w organizowanych szkoleniach. Z uwagi na incydentalny charakter tejże nieprawidłowości oraz terminowe sporządzenie pozostałych badanych ocen, odstąpiono od wydania zaleceń w powyższym zakresie.

Szczegółowej analizie poddano dokumentację dziesięciu rodzin zastępczych, w zakresie dokonywanej oceny, o której mowa w art. 132 ustawy w tym:

- czterech rodzin spokrewnionych,
- trzech rodzin niezawodowych,
- dwóch rodzin zawodowych, w tym jednej o charakterze pogotowia rodzinnego,
- jednego rodzinnego domu dziecka /**akta kontroli str. 123-198/**.

Stwierdzono, że Organizator dokonywał oceny pod względem predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, w ramach której sprawdzał (również w środowisku rodzinnym), czy osoby tworzące rodzinę zastępczą bądź rodzinny dom dziecka nadal spełniają warunki wskazane w art. 42 ustawy. Momentem weryfikacji tychże predyspozycji były również posiedzenia dotyczące okresowej oceny sytuacji dziecka, w toku których Organizator ustalał szeroki zakres wiedzy na temat funkcjonowania rodziny, w szczególności w konsultacji z wychowawcą klasy, pedagogiem szkolnym, asystentem czy pracownikiem socjalnym. Dyrektor PCPR oświadczył ponadto, że „w przypadku rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych i rodzinnych domów dziecka formą weryfikacji jest badanie psychologiczne, jakie (...) bezpłatnie umożliwia PCPR (...) Przepisy ustawy nie regulują, z wyjątkiem art. 42 ust. 1 pkt 5 terminu weryfikacji ani sposobu. Natomiast sytuacja rodzin jest na bieżąco weryfikowana w toku konsultacji przy każdej ocenie sytuacji dziecka oraz w toku badań psychologicznych (opinia o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka), w oparciu o wywiad przeprowadzony z rodziną przez psychologa” /**akta kontroli str. 201/**. Stwierdzono, że nie we wszystkich przypadkach poddanych kontroli, teczki rodzin zawierały stosowne oświadczenia w zakresie danych wskazanych w art. 42 ust. 1 pkt 2-4 ustawy. W wyjaśnieniu powyższego Pan Zbigniew Piestrzyński – Dyrektor PCPR w Giżycku podał, że „z założenia rodzina już ustanowiona przez Sąd, która trafia do prowadzenia, winna spełniać warunki, o których mowa [w art. 42 ustawy] na etapie postępowania sądowego”, i w takich przypadkach Organizator nie zawsze wymagał oświadczeń pisemnych (dotyczy [REDAKCYJNA]) /**akta kontroli str. 201-203/**. Pisemne oświadczenia wprowadzono z początkiem 2015 roku, a ich treść ściśle odnosi się do wymogów wskazanych w art. 42 ustawy. W przypadku powzięcia z innych źródeł niepokojących informacji co do funkcjonowania rodziny PCPR sprawdzał sytuację rodzin ponownie /**akta kontroli str. 207-208/**, w poszczególnych przypadkach występował także do Krajowego Rejestru Karnego z zapytaniem o udzielenie informacji o karalność osób pełniących funkcję rodzica zastępczego.

Co do zasady Organizator terminowo egzekwował także obowiązek przedkładania zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia, który spoczywa na wszystkich rodzinach, z wyjątkiem spokrewnionych.

Ustalono, że wszystkie losowo wybrane rodziny posiadały wystawioną przez psychologa aktualną opinię o predyspozycjach i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, o czym mowa w art. 46 ust. 3 ustawy.

Zgodnie z oświadczeniem pana Zbigniewa Piestrzyńskiego – Dyrektora PCPR w Giżycku, w okresie objętym kontrolą „tylko jedna rodzina zastępcza otrzymała negatywną ocenę, o której mowa w art. 134 ust. 3 ustawy (...). Ocena została sporządzona dnia 17. 10. 2016 roku a dnia 28. 10. 2016 r. wychowanek kończył 18 lat i nie miał możliwości pozostania w rodzinie zastępczej, jaką daje art. 37 ust. 2 ustawy” /**akta kontroli str. 209/**. Jak ustalono,

brak tychże możliwości wynikał z faktu, iż chłopiec nie był zainteresowany dalszą edukacją (od dłuższego czasu przebywał na ucieczce z MOW), nie podejmował współpracy z pracownikiem PCPR oraz terapeutą, sama babcia, pomimo starań i z uwagi na stan zdrowia, nie była w stanie należycie pełnić funkcji rodzica zastępczego /akta kontroli str. 211-213/. Jednocześnie, w tymże samym oświadczeniu, kierownik kontrolowanej jednostki poinformował, że żadna rodzina zastępcza nie składała zastrzeżeń do starosty, które im przysługuje zgodnie z art. 134 ust. 2a ustawy". /akta kontroli str. 209/.

Uwagi i wnioski:

Proponuje się uzupełnienie Regulaminu o brakujący wpis dotyczący obowiązku dokonywania ocen rodzin zastępczych, przy najbliższej zmianie tego dokumentu.

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w obszarze objętym kontrolą, nie wydaje się zaleceń.

Zgodnie z § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477) od wystąpienia pokontrolnego przysługuje prawo wniesienia zastrzeżeń na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

Podstawa:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 575).

Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
Joanna Jabłonna-Kastrau
ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej

GLÓWNY SPECJALISTA
Katarzyna Brewka
Katarzyna Brewka

KIEROWNIK
Witold
Witold